

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 232/2019-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Hopferova s. r. o., Bajzova 2, Košice, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Martina Hopferová, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9 Co 448/2016 z 19. októbra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 75/2018 z 18. decembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného

práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 448/2016 z 19. októbra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 75/2018 z 18. decembra 2018.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka (navrhovateľka) sa návrhom doručeným Okresnému súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v roku 2014 domáhala proti ■■■■ (ďalej len „odporca“) vrátenia daru – „*pozemku parc. č. ■■■■ vo výmere 1 533 m², záhrady v podiele 14/16, ktorá je zapísaná na ■■■■, kat. úz. ■■■■, obec ■■■■*“ z dôvodu, že odporca „*sľúbil pred 5 rokmi, že polovicu predmetnej nehnuteľnosti prevedie na druhého syna, avšak tak neurobil a nedodrжал sľub*“, ako aj z dôvodu, že odporca „*sa k nej zle správa a že bruchom do nej narazil a zhodil ju na zem. Stalo sa to z toho dôvodu, že sa pohádali, a to kvôli záhrade, ako aj kvôli kvetom, keďže jej odporca tieto kvety skosil.*“.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 14 C 44/2014-67 z 13. apríla 2016 návrh sťažovateľky ako nedôvodne podaný zamietol, čo odôvodnil takto:

„Podľa ust. § 630 OZ, darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy. Z cit. ustanovenia vyplýva, že k zániku darovacieho vzťahu dochádza na náklade dvoch po sebe nasledujúcich právnych skutočnostiach, a to hrubého porušenia dobrých mravov, správaním sa obdarovaného voči darcovi a jednostranného právneho úkonu darcu adresovaného obdarovanému.

Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že medzi navrhovateľkou a odporcom bola uzavretá darovacia zmluva, na základe ktorej došlo k prevodu vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti na odporcu. V konaní nebolo preukázané, že sa odporca voči navrhovateľke správal tak, že týmto správaním hrubo porušil dobré mravy. Predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu nie je akékoľvek nevhodné správanie obdarovaného alebo len jeho samotná nevďačnosť, ale také správanie, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých

mravov. Ide buď o porušenie značnej intenzity alebo porušovanie sústavné alebo aj neposkytnutie potrebnej pomoci darcovi, ktorý vyplýva buď z právnych noriem alebo zo zmluvného vzťahu. Pri posudzovaní konkrétneho správania sa treba vychádzať z toho, či ide o porušenie obsahujúce značnú intenzitu alebo ide o porušovanie sústavné, ktoré svojím trvaním, priebehom, váhou a spôsobením nadobudlo povahu hrubého porušenia. Toto negatívne správanie musí sa prejavovať objektívne, nepostačuje iba subjektívny pocit a úsudok darcu. V zmysle uvedených zásah má súd za to, že správanie sa odporcu je síce porušením zaužívaných pravidiel morálky, nedosahuje však zákonom požadovanú intenzitu. Hádky, resp. hádky, ktoré medzi účastníkmi konania prebiehajú, resp. prebehli, sa nepochybne dotkli aj navrhovateľky, ale správanie sa odporcu nemožno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov, lebo aj z výpovede svedkov vyplýva, že účastníci si navzájom nadávali... Ani jeden zo svedkov nepotvrdil, že by odporca navrhovateľku fyzicky napadol. Z uvedeného vyplýva, že ani samotná navrhovateľka sa nesprávala v súlade s pravidlami morálky, pričom aj ona je povinná sa takto správať aj voči odporcovi, ktorý je jej synom.“

4. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľka podala odvolanie odôvodnené tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam; rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)]. Sťažovateľka v podanom odvolaní zopakovala výhrady, ktoré má proti správaniu svojho syna a ktoré, podľa jej názoru, možno objektívne klasifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov a spoločensky neakceptovateľné správanie zakladajúce vrátenie daru sťažovateľke.

5. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu vo veci samej ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil. V relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol, že okresný súd „úplne zistil skutkový stav veci, správne ho právne

posúdil a odôvodnenie rozsudku má podklad v zistenom skutkovom stave... Ani jeden z uvedených odvolacích dôvodov, pokiaľ ide o rozhodnutie vo veci samej, nie je daný...

Písomné vyhotovenie rozhodnutia a jeho odôvodnenie zodpovedá všetkým kritériám uvedeným v § 157 ods. 2 O. s. p. (účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie)...

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku jednoznačne vyplýva, že súd vzal do úvahy iba skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, resp. vyšli počas konania najavo a neopomenul žiadnu skutočnosť, ktorá z vykonaných dôkazov vyplynula, resp. vyšla počas konania najavo, jeho skutkové zistenia nie sú založené na chybnom hodnotení dôkazov, nie je logický rozpor v hodnotení dôkazov, príp. poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov strán alebo, ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, event. vierohodnosti a výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo bolo zistené spôsobom vyplývajúcim z § 132 až § 135 O. s. p...

Súd použil správny právny predpis, správne ho aj vyložil a na daný skutkový stav ho i správne aplikoval, tzn. z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil správne závery o právach a povinnostiach strán sporu, na čom nič nemenia ani skutočnosti uvedené v odvolaní žalobkyne, v ktorom sa v podstate iba opakujú skutočnosti, s ktorými sa súd v odôvodnení napadnutého rozsudku presvedčivo a výstižne vyrovnal...

Výhrady žalobkyne, že zo strany žalovaného v rozhodnom období dochádzalo k sústavnému, pretrvávajúcemu a dlhodobému porušovaniu dobrých mravov hrubým spôsobom, sú neopodstatnené a nepreukázané. V konaní nebolo preukázané, že by žalovaný žalobkyni vyjadril absolútny nevďak, ktorý sa prejavil v jeho správaní a že pre intenzitu a jeho sústavnosť ho možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov...

Súdna prax sa zjednotila na tom (rozhodnutie NS SR 5 Cdo/78/2008), že negatívne správanie sa obdarovaného k darcovi alebo k jeho rodine, ktoré treba posudzovať ako správanie sa v rozpore s dobrými mravmi, sa musí prejavovať objektívne. Zachovanie dobrých vzťahov je vecou vzájomnej tolerancie účastníkov. Nie je možné považovať správanie sa jedného účastníka k druhému za konania v rozpore s dobrými mravmi, keď tento druhý účastník svojím konaním takéto správanie vyvoláva. V takom prípade len všeobecne možno konštatovať, že ide o ich spôsob komunikácie. Akékoľvek nevhodné správanie sa obdarovaného, ani menej významné porušenie dobrých mravov ešte nezakladá darcovi právo domáhať sa vrátenia daru. Predpokladom úspešnej požiadavky na vrátenie

daru je len také správanie sa obdarovaného, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov... Pri posudzovaní, či určité konkrétne správanie sa obdarovaného, možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, treba pritom vychádzať z princípu vzájomnosti, to znamená, že treba brať do úvahy správanie sa darcu, zistiť, či tento sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie sa nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V každom prípade by sa totiž nemohol darca úspešne domáhať vrátenia daru, lebo reakciu obdarovaného, i keby bola taktiež nevhodná, nebolo by možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Išlo by v takom prípade o spoločensky nežiaducu vzájomnú komunikáciu medzi darcom a obdarovaným, ktorú by sotva bolo možné charakterizovať ako hrubé porušenie dobrých mravov zo strany obdarovaného. Výnimkou by bolo iba také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu.“.

6. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie odôvodnené tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP]. Sťažovateľka konkrétne namietala, že rozsudok krajského súdu je nedostatočne odôvodnený a že všeobecné sudy nedostatočne zhodnotili dôkazy, že ich rozhodnutia neobsahujú úvahy pri hodnotení dôkazov, že nie sú odôvodnené komplexne a presvedčivo.

7. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako neprípustné. V relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia konštatoval, že „*odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré nepochybne zodpovedá kritériám vymedzeným v ust. § 220 C. s. p., preto v zmysle ust. § 387 ods. 2 C. s. p. stačilo, aby sa v odôvodnení rozhodnutia obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie jeho správnosti doplnil ďalšie dôvody, čo aj urobil. V súlade s uvedeným ustanovením odvolací súd v bodoch 24 – 27 odôvodnenia svojho rozhodnutia zrozumiteľne vysvetlil, prečo*

nemožno považovať konanie žalovaného za hrubé porušenie dobrých mravov, a teda dôvod na vrátenie daru žalobkyni. Dovolaiteľka preto nedôvodne argumentovala, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom (čo však nie je prípad v tomto konaní prejednávanej veci).“.

8. S uvedenými závermi všeobecných súdov sťažovateľka nesúhlasí a opakujúc identické argumenty, aké uplatnila v konaniach pred týmito súdmi, v ústavnej sťažnosti vyjadruje presvedčenie, že *„zo strany žalovaného v rozhodnom období dochádzalo k sústavnému, pretrvávajúcemu a dlhodobému porušovaniu dobrých mravov hrubým spôsobom. Žalovaný sťažovateľke vyjadril absolútny nevďak, ktorý sa prejavil v jeho správaní a pre intenzitu a jeho sústavnosť, má sťažovateľka za to, že ho možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov.“.* Podľa názoru sťažovateľky krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku *«precízne neuviedol, všetky skutočnosti, ktoré sú dôležité pre rozhodnutie vo veci samej. Odvolací súd sa síce zaoberal výkladom pojmu „správanie hrubo porušujúce dobré mravy“, ale presvedčivo neodôvodnil, z akých dôvodov práve správanie sa žalovaného, ktoré sa vyznačovalo predovšetkým dlhotrvajúcim a intenzívnym charakterom, za takéto nepovažoval.».* Sťažovateľka namieta, že *„súdy neposúdili všetky dôkazy jednotlivo a zároveň vo vzájomných súvislostiach, komplexne sa stavom veci nezaoberali. Súdy si vybrali čiastkové konania žalovaného, na ktoré sa zamerali, respektíve z napadnutých rozhodnutí nie je zrejmé a nevplýva z nich, že by sa súdy súhrne venovali všetkým tvrdeným a preukázaným skutočnostiam. V namietanom rozhodnutí Krajský súd v Košiciach poznateľne dostatočne neskúmal rozsudok súdu prvej inštancie vo svetle odvolacích námietok a argumentov sťažovateľky... Súdy svoje rozhodnutie neodôvodnili komplexne a presvedčivo, nie je zrejmé ako dospeli k dosiahnutému záveru... Konanie Krajského súdu v Košiciach a Najvyššieho súdu SR v danom prípade považuje sťažovateľka za svojvoľne vykonávané, ignorujúce Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd chránené práva.“.*

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec im vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľka zároveň požiadala o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 5 000 €, ako aj náhradu trov konania v sume 415,51 €.

II.

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 9 Co 448/2016 z 19. októbra 2017 (bod 5) a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 75/2018 z 18. decembra 2018 (bod 7).

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu

môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nemôže materiálne nahrádzať hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi, ktorých sústava je od ústavného súdnictva oddelená na báze ústavnej regulácie. Len výnimočne, za splnenia podmienok uvedených v predchádzajúcej vete môže ústavný súd hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi podrobiť svojej právomoci, avšak výlučne v rovine kasačného prieskumu. Inak by sa ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti dostával do pozície ďalšej inštancie všeobecného súdnictva, čo ústava nedovoľuje.

19. Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

20. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým

(jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

21. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 9 Co 448/2016 z 19. októbra 2017

22. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu

s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

23. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

24. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

25. Aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru uvádza, že hoci tento článok zaväzuje súd, aby odôvodnil svoje rozhodnutie, neznamená to, aby na každý argument strany konania dal podrobnú odpoveď (rozsudok ESLP vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medziiným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami,

právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok EŠLP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdenú stranou konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého prejednávania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo strany konania byť vypočutou a aby súd posúdil tvrdenia strany konania, hoci sa to explicitne neodráža v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 10153/82 z 13. 10. 1986, D. R. 49, s. 67, 74).

26. Nielen zákonná, ale aj ústavná kvalita civilného súdneho konania sa podstatným spôsobom prejavuje v hodnotení dôkazov konajúcim všeobecným súdom, ktoré musí zodpovedať § 191 ods. 1 CSP. Uvedené ustanovenie upravuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá napriek pomenovaniu nevytvára všeobecnému súdu priestor pre ľubovoľné (svojvoľné) hodnotenie dôkazov. Práve prípadná svojvoľnosť v procese hodnotenia dôkazov je nežiaducim prvkom v súdnom konaní, ktorý zakladá nielen rozpor postupu a naň nadväzujúceho súdneho rozhodnutia so zákonom, ale aj so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo svojvoľnosť konajúceho súdu je hrubým narušením spravodlivostnej kvality a objektivity súdneho rozhodovania (I. ÚS 211/2012, III. ÚS 90/2015).

27. Uvedené východiská bol povinný dodržať pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či ústavná sťažnosť je alebo nie je opodstatnená.

28. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu na začatie konania pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú

sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

29. Sťažovateľka napadnutému rozsudku krajského súdu vytýka, že je neodôvodnený a arbitrárny a že krajský súd ústavne nesúladným výkladom a aplikáciou § 630 Občianskeho zákonníka, ako aj nedostatočným zhodnotením dôkazov zasiahol do jej označených práv.

30. Podľa § 628 ods. 1 Občianskeho zákonníka darovacou zmluvou darca niečo bezplatne prenecháva alebo sľubuje obdarovanému a ten dar alebo sľub prijíma.

31. Podľa § 628 ods. 2 Občianskeho zákonníka darovacia zmluva musí byť písomná, ak je predmetom daru nehnuteľnosť.

32. Podľa § 630 Občianskeho zákonníka darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

33. Vo všeobecnosti možno uviesť, že podstatou darovacej zmluvy je dohoda, ktorou sa darca bezodplatne a bez právnej povinnosti zaväzuje poskytnúť určitý majetkový prospech obdarovanému, a ten ho prijíma. Darovacia zmluva vždy vyžaduje konsenzus obidvoch zmluvných strán, čím je vylúčené, aby darca nanútil obdarovanému proti jeho vôli určitý majetkový prospech. Základnými znakmi darovacej zmluvy sú predmet daru, bezodplatnosť daru a dobrovoľnosť darovania.

34. *„Právo darcu domáhať sa vrátenia daru nevzniká pri prostej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov zo strany obdarovaného.“* (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 81/97 z 30. januára 1998).

35. *„Ak súd v spore o vrátenie daru (§ 630 Obč. zák.) v rámci hodnotenia dôkazov (§ 132 O. s. p.) nezohľadní výsledky vykonaného dokazovania svedčiace aj proti žalobkyni*

(darkyni), jeho rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.]“ (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 5/97 z 28. augusta 1997).

36. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvoinštančné konanie, pričom nezistil, že by tieto závery krajského súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku sa ústavný súd taktiež presvedčil, že krajský súd sa odvolacími námietkami sťažovateľky zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu.

37. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku sťažovateľke obsiahlo vysvetlil, aké správanie obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov umožňujúce darcovi domáhať sa vrátenia daru, a na základe tohto vysvetlenia dospel k záveru, že aj keď v okolnostiach posudzovaného prípadu možno spôsob vzájomnej komunikácie medzi odporcom a sťažovateľkou hodnotiť ako spoločensky nežiaduci, správanie odporcu voči sťažovateľke nedosahuje intenzitu hrubého porušenia dobrých mravov zakladajúcu vrátenie daru.

38. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

39. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí

rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

40. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) totiž nepatrí právo sporovej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08).

41. V danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 75/2018 z 18. decembra 2018

42. Ako bolo uvedené, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní. Samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Posúdenie tejto otázky je teda vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľky. Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy preto nie je povinnosť

dovolacieho súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľkou, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V opačnom prípade by totiž dovolací súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného opravného prostriedku vôbec boli naplnené.

43. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľky, ktorým napadla rozsudok krajského súdu, jej dovolanie riadne preskúmal, no keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, následne sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 447 písm. c) vyslovene umožňuje.

44. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) ako zjavne neopodstatnenú.

45. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2019